

ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผ่านการพัฒนาระบบบัญชีเพื่อความยั่งยืน

Encourage community enterprises through the development of accounting systems for sustainability

Received 30 November 2021

Revised 20 December 2021

Accepted 21 December 2021

ทิพวรรณ ฤทธิชัย และ นันทวัฒน์ ปัญญาศรนากรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Tipawan Ledtichai and Nantawat Panyayodtanakorn

Kasetsart University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผ่านการพัฒนาระบบบัญชีเพื่อความยั่งยืนเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เสริมสร้างการพัฒนาระบบบัญชีเพื่อความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยประชากรที่ทำการศึกษาคือวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์เจาะลึกกับคณะกรรมการของวิสาหกิจฯ ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่พบเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่ทำบัญชีไม่ได้มีระบบการบันทึกบัญชีอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชี เอกสารอ้างอิงในการลงรายการทางบัญชีไม่ครบ นอกจากนี้ผู้มีหน้าที่ทำบัญชีและการเงินเป็นคนเดียวกันซึ่งขัดกับหลักการควบคุมภายใน (2) การพัฒนาระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี สมุดบัญชี และสรุปรายงานงบการเงิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันสามารถลดความเสี่ยงจากความขาดทุนที่เกิดจากต้นทุนจม และสรุปรายงานงบการเงินสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสมาชิก รวมถึงสามารถควบคุมค่าใช้จ่าย ต้นทุนการผลิตของวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตยสู่ความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบบัญชี, วิสาหกิจชุมชน, ความยั่งยืน

Abstract

This research on encourage community enterprises through the development of accounting systems for sustainability is qualitative research which had objectives to (1) study the current condition of accounting for the products of

Baan Lum Toei Community Enterprise Group, Khun Thale Sub-district, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province. (2) Enhancing the development of accounting systems for sustainability of the products of Baan Lum Toei Community Enterprise Group, Khun Talay Sub-district, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province. The study population was Ban Lum Toei Community Enterprise, Khun Thale Sub-district, Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province. In this regard, the research team used an in-depth interview research tool with the board of directors of the enterprise. The results showed that (1) the current condition of accounting for community enterprises; There were problems encountered about accountants who did not have a proper accounting record system in accordance with accounting principles. Incomplete posting references In addition, accountant and finance was the same person, which was contrary to the principles of internal control. (2) The development of the community enterprise accounting system was divided into 3 types, namely, documents supporting accounting records, accounting books, and summary of financial statements which were an important resource leading to competitive advantages, could to reduce the risk of loss caused by sunk costs and the summary of financial statements can create credibility for members as well as able to control expenses. The production cost of community enterprises effectively makes for the Baan Lum Toei Community Enterprise Group sustainable in the future.

Keywords: Accounting System Development, Community Enterprise, Sustainability

บทนำ

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก และต้องการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาสร้างสรรค์ต่อยอด เป็นผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่า สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคงอย่างยั่งยืน สามารถบริหารพึ่งตัวเองได้โดยการบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชี (Thongyong, 2021) ซึ่งระบบบัญชีสมัยใหม่ช่วยให้ธุรกิจสามารถเปลี่ยนความได้เปรียบด้านการแข่งขันในระยะสั้น (Competitive Advantage) เป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน (Sustained Competitive

Advantage) (Sudsomboon and Sumritsakun, 2017) ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตยมีผลิตภัณฑ์ที่ควรแต่การส่งเสริมให้ดำรงได้สืบต่อไปเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังเข้าข่ายการส่งเสริมของภาครัฐตามแผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชนพ.ศ. 2560-2564 (Community Development Department, 2017)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย มีจำนวนสมาชิก 25 คน ได้มีการก่อตั้งขึ้น โดยการนำสมุนไพรในชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เช่น ยาหม่อง แชมพูสระผม สบู่ผิวขาว ยาต้ม รูปแบบการผลิตสินค้าออกจำหน่ายจะผลิตเป็นจำนวนตามคำสั่งซื้อของลูกค้า และในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดใช้วัตถุดิบที่แตกต่างโดยสิ้นเชิง ในส่วนของการจำหน่ายสินค้าทางกลุ่มได้จำหน่ายผ่านช่องทางนิทรรศการแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราชจังหวัดใกล้เคียงในเขตพื้นที่ภาคใต้ และผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ โดยที่ผ่านมาทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น แต่ยังไม่มีความหน่วยงานใดเข้ามาดูแลในเรื่องการจัดทำบัญชี ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงินอย่างมีระบบ แต่ทางกลุ่มได้มีการจดบันทึกรายได้ ค่าใช้จ่าย ที่เกิดจากการดำเนินงานไว้ในสมุดเพื่อแบ่งผลกำไรให้กับสมาชิกตามข้อตกลงของสมาชิกในกลุ่ม จะเห็นได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตยนั้นมีการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งปัจจัยต่างเหล่านี้เป็นปัจจัยทำให้วิสาหกิจยั่งยืนได้ถ้าวิสาหกิจได้รับการส่งเสริมด้านการบริหารการเงินที่เข้มแข็ง (Khatasombun, 2020)

อย่างไรก็ตามทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตยนั้น ยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านระบบบัญชีหรือจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ประกอบด้วย เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี การบันทึกบัญชีในสมุดบัญชี และการจัดทำรายงานทางการเงิน (Songmueang, 2018) ซึ่งข้อมูลทางด้านบัญชีนั้นสามารถแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ (Federation Of Accounting Professions, 2018) ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการด้านการเงิน การวางแผนการบริหารงานของกลุ่มเพื่อตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การแบ่งผลกำไรให้กับสมาชิก ข้อมูลทางด้านบัญชีสามารถระบุต้นทุนของผลิตภัณฑ์ในการผลิตแต่ละครั้งได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำไปกำหนดราคาขายสินค้าบวกเพิ่มจากต้นทุนสินค้า โดยการนำต้นทุนต่อหน่วยบวกด้วยกำไรที่ต้องการ (Techayothin, Supatarakul and Phadungsit, 2018) การควบคุมต้นทุนผลิต การควบคุมสินค้าคงเหลือ และค่าใช้จ่ายในวิสาหกิจชุมชน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะทำให้วิสาหกิจชุมชนลดความเสี่ยงการขาดทุนจากต้นทุนจม และความเสี่ยงด้านเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ (Srijanpet, 2018) ดังนั้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาาระบบบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตยสู่ความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าทางกลุ่มควรได้รับการพัฒนาระบบบัญชีที่เหมาะสมกับบริบทของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตยสู่ความยั่งยืน ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ตัดสินใจในการบริหารทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เสริมสร้างการพัฒนาระบบบัญชีสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. วิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ระบบบัญชี ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชีสามารถนำข้อมูลทางการเงินไปใช้เพื่อการตัดสินใจทางการเงินได้
2. วิสาหกิจชุมชนที่มีลักษณะเหมือนกันสามารถนำระบบบัญชีไปปรับใช้ได้ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบเพื่อความเชื่อมั่นของสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการดำเนินงาน ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เพื่อนำข้อมูลจากสภาพปัจจุบันมาวิเคราะห์ออกแบบระบบบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เกี่ยวกับ ระบบบัญชี การจัดทำบัญชี เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี และรายงานสรุปงบการเงิน รวมถึงปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
ส่วนที่ 2 การพัฒนาระบบบัญชีที่สามารถนำไปสู่ความยั่งยืน โดยการกำหนดราคาขายสินค้า การควบคุมสินค้าคงเหลือ การควบคุมต้นทุนการผลิตสินค้า และการควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รวมทั้งการสร้างเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ คณะกรรมการ และผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีและการตัดสินใจในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธาน และเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีรวมกันจำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูลรองได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เป็นต้น
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเกี่ยวกับระบบบัญชี การจัดทำบัญชี เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ตลอดจนวิธีการที่ใช้ในการบันทึกบัญชี การจัดทำรายงานเสนอต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกวิสาหกิจชุมชน รวมถึงปัญหา อุปสรรค ของการจัดทำบัญชีในปัจจุบัน (Songmueang, 2018) เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก โดยนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบจากนั้นนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview Guideline) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) (Prasitratsin, 2012) เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรองที่มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการวิจัย

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล คือ นำข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากเครื่องมือต่าง ๆ มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สรุปได้ไปให้ผู้ร่วมวิจัยอ่านตรวจสอบข้อมูลตรงความเป็นจริงที่สุด โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Chanthonwanit, 2018)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาวัดเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์มาให้รหัสลงบนแบบสัมภาษณ์จัดลงในแฟ้มข้อมูลการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Excel เพื่อให้ได้ข้อมูลการจัดทำบัญชีที่ใช้ในปัจจุบันรวมถึง ปัญหา อุปสรรค มาพัฒนาระบบบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยได้ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) สรุปผลข้อมูลมาวิเคราะห์ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ข้อมูลเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผ่านการพัฒนาบบบัญชีสู่ความยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ไม่มีเอกสารทางการเงินต่าง ๆ ที่เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชีประกอบด้วย เอกสารการรับเงิน การเอกสารจ่ายเงิน เอกสารด้านการผลิต เพื่อคำนวณต้นทุนของสินค้าได้ถูกต้อง 2) ไม่มีสมุดบัญชีที่ใช้ในการบันทึกบัญชีรับ-จ่าย สมุดบัญชีคุมสินค้าคงเหลือ 3) ไม่มีการสรุปรายงานงบการเงิน รวมทั้งผู้มีหน้าที่ทำบัญชีและการเงินเป็นคนเดียวกันซึ่งขัดต่อหลักการควบคุมภายในที่ดีอาจทำให้เกิดปัญหาการทุจริต อีกทั้งการถือเงินสดไว้ในแต่ละวันมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นโดยไม่ได้นำเงินเข้าฝากธนาคาร และในการจัดทำบัญชีผู้ทำบัญชีบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องเป็นการบันทึกตามความเข้าใจของตนโดยไม่สามารถถ่ายทอดให้กับสมาชิกหรือคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจได้ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นระหว่างคณะกรรมการกลุ่ม และสามารถนำไปสู่การแบ่งผลกำไรที่ไม่เป็นธรรมปราศจากข้อมูลงบการเงินที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

2. เสริมสร้างการพัฒนาบบบัญชีสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช คณะผู้วิจัยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตยฯ ได้พัฒนาระบบบัญชีที่มีความเหมาะสมเข้าใจง่าย ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินที่ต้องเผยแพร่ให้กับคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีระบบการควบคุมภายในสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินงานโดยใช้ระบบต้นทุนงานสั่งทำ (Job Order Costing) ดังนี้

2.1 เอกสารประกอบทางการเงินในการบันทึกบัญชี

2.1.1 “**ใบเสร็จรับเงิน**” เป็นเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในการแสดงว่าได้รับเงินทุกครั้งและต้องมีการเรียงลำดับให้ถูกต้องตามเลขที่เอกสาร ระบุในเอกสารว่ารับเงินจากบุคคลหรือหน่วยงานใด วันที่เกิดรายการบันทึกข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการรับชำระเงินทุกกรณี และต้องมีการลงนามผู้รับเงินดังกล่าวให้ครบถ้วน

2.1.2 “**ใบสั่งผลิต**” เป็นเอกสารเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้ามีการจัดทำขึ้นเมื่อมีการรับคำสั่งผลิตจากลูกค้ารวมทั้งลงนามรับโดยฝ่ายผลิต มีรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าที่จะผลิต และรายละเอียดอื่น ๆ ทั้งนี้ใบสั่งผลิตการจัดเก็บเอกสารต้องเรียงตามเลขที่ ของเอกสารอย่างถูกต้องเพื่อสะดวกในการค้นหาสอบทานเอกสาร

2.1.3 “**ใบเบิกเงิน**” เป็นเอกสารสำหรับการจ่ายเงิน สำหรับการจ่ายเงินทุกครั้งต้องมีการจัดทำใบเบิกเงินเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี รวมทั้งเอกสารดังกล่าวต้องมีการลงนามของผู้จ่ายเงินและผู้รับเงิน ทั้งนี้หากเป็นการจ่ายเงินให้บุคคลภายนอกจะต้องแนบสำเนาบัตรประชาชนเพื่อสามารถระบุตัวตนของผู้รับเงินได้อย่างถูกต้องและตรวจสอบได้

2.1.4 “**ใบขายสินค้า**” เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเมื่อมีการขายสินค้าเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ ต้องมีการลงนามทั้งผู้ส่งสินค้าและผู้รับสินค้าอย่างชัดเจน อีกทั้งควรลงลายมือชื่อตัวบรรจง เพื่อสะดวกในการติดตามเมื่อเอกสารมีปัญหาเกิดขึ้น การจัดเก็บเอกสารต้องเรียงลำดับตามเลขที่ ทำให้การสืบค้นเอกสารในกรณีที่มีการขายและรับชำระเงินให้ออกใบเสร็จรับเงินพร้อมกับใบขายสินค้า

2.1.5 “**บัตรลงเวลาทำงาน**” เป็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีในการจ่ายค่าแรงงานมีข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ-สกุล ของพนักงาน เวลาในการทำงาน อัตราค่าแรงงาน แผนกที่สังกัด ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญ ประกอบกับ “ใบเบิกเงิน” เมื่อมีการจ่ายค่าแรงงาน ตามระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตยได้ประยุกต์ใช้ระบบต้นทุนงานสั่งทำ ดังนั้นค่าแรงงานของคณงานถือเป็นต้นทุนของสินค้าผลิต

2.1.6 “**บัตรบันทึกเวลาปฏิบัติงานประจำเดือน**” เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมต้นทุนค่าแรงงานการปฏิบัติงานให้กับงานสั่งทำของผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นขึ้นจนถึงผลิตเสร็จสิ้น ซึ่งเอกสารดังกล่าวจัดทำขึ้นเป็นรายเดือน เรียงลำดับเอกสารตามเลขที่ เพื่อสะดวกในการสืบค้นหาเอกสารเมื่อพบปัญหาซึ่งกิจการสามารถระบยอดความถูกต้องได้จาก ค่าแรงงานสุทธิของบัตรลงเวลาทำงานในแต่ละวัน รวมกันต้องมียอดเท่ากับบัตรบันทึกเวลาปฏิบัติงานประจำเดือน

2.1.7 “**บัตรต้นทุนงานสั่งทำ**” เป็นเอกสารที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นของแต่ละงานประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต เมื่อกิจการต้องการทราบต้นทุนของงานแต่ละงานเอกสารดังกล่าวจะสรุปต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้น และต้นทุนการผลิตต่อหน่วย เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตยได้กำหนดราคาขายบวกกำไรที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม

2.1.8 “**ใบสำคัญรายวันรับเงิน**” เป็นเอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีเมื่อได้รับเงินจากกิจกรรมต่าง ๆ เอกสารดังกล่าวจัดทำขึ้นประจำวันต้องมีการลงนาม 3 บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้จัดทำเอกสาร ผู้ตรวจสอบและผู้บันทึกบัญชี ซึ่งจะเป็นหลักฐานที่สำคัญในการบันทึกในสมุดบัญชีเกี่ยวกับการรับเงินและการจ่ายเงิน

2.1.9 “**ใบสำคัญจ่ายเงิน**” เป็นเอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีเมื่อมีการจ่ายเงินในกิจกรรมต่าง ๆ ตามใบเบิกเงิน เอกสารดังกล่าวต้องมีการระบุการจ่ายให้กับบุคคลหรือหน่วยงานใด เลขที่ใบเสร็จ อีกทั้งเพื่อ

เป็นไปตามหลักการควบคุมภายในที่ดีต้องมีการลงนามได้แก่ ผู้จัดทำ ผู้ตรวจสอบ และผู้บันทึกบัญชี ซึ่งจะใช้เป็นหลักฐานที่สำคัญในการบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีและการจ่ายเงิน

2.2 สมุดบัญชี

2.2.1 “บัญชีคุมสินค้าคงเหลือ” เป็นสมุดบัญชีที่ใช้ในการบันทึกรายการเคลื่อนไหวของสินค้า ซึ่งเอกสารดังกล่าวจะแสดงชื่อสินค้า หน่วยนับ มูลค่าของสินค้าคงเหลือ และในทางบัญชียังเป็นเอกสารที่ใช้ในการกระทบยอดมูลค่าของสินค้าเพื่อใช้ในการจัดทำรายงานสรุปยอดสินค้าคงเหลือและงบกำไรขาดทุนเพื่อนำเสนอต่อสมาชิกและคณะกรรมการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย

2.2.2 “สมุดบัญชีรับ-จ่ายเงินสด” เป็นสมุดบัญชีที่แสดงรายการเคลื่อนไหวเงินสดรับเงินสดจ่ายและต้นทุนการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย รวมทั้งสามารถทราบเงินสดสุทธิประจำเดือน (เงินสดรับหักเงินสดจ่าย) และสภาพคล่องทางการเงิน

2.3 สรุปรายงานงบการเงิน

2.3.1 “รายงานสรุปเงินออมเพื่อการลงทุนของสมาชิกและการปันผล” เป็นรายงานสรุปเงินออมเพื่อการลงทุนของสมาชิก ใช้สำหรับการบันทึกสรุปการออมเงินค่าหุ้นของสมาชิกในแต่ละเดือน เมื่อมีการรับชำระเงินค่าหุ้นของสมาชิกกิจการต้องมีการออกใบเสร็จให้กับสมาชิกทุกครั้ง เอกสารดังกล่าวมีการจัดทำขึ้นในแต่ละเดือนตามลำดับของสมาชิกส่วนการจ่ายปันผลให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตยฯ อีกทั้งรายงานดังกล่าวให้ความเชื่อมั่นในการจ่ายเงินปันผลหรือการแบ่งผลกำไรให้แก่สมาชิกอย่างเที่ยงธรรม

2.3.2 “รายงานสรุปสินค้าคงเหลือ” เป็นรายงานที่แสดงมูลค่าสินค้าคงเหลือประจำเดือนของสินค้าทุกประเภท ให้ข้อมูลสอดคล้องกับบัญชีคุมสินค้าคงเหลือ อีกทั้งรายงานสรุปสินค้าคงเหลือใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการคำนวณต้นทุนสินค้าขาย เพื่อจัดทำงบกำไรขาดทุนแสดงให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปควบคุมต้นทุนจุมที่เกิดจากการผลิตสินค้าเกินความต้องการของลูกค้า และสินค้าเสื่อมสภาพไม่สามารถจำหน่ายได้

2.3.3 “งบกำไรขาดทุน” เป็นรายงานที่แสดงผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิของวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ประกอบด้วย รายได้จากการขาย รายได้อื่น ๆ ต้นทุนสินค้าขาย กำไรขั้นต้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนั้นกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในด้านการจ่ายปันผลให้กับสมาชิก และสามารถนำไปควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนโดยการวิเคราะห์เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่คุ้มค่าเพื่อก่อให้เกิดผลกำไรที่เพิ่มขึ้น

2.4 ผลการประเมินการนำระบบบัญชีใหม่ไปใช้ในวิสาหกิจเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย

ผลการประเมินประโยชน์การนำระบบบัญชีใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย โดยการประชุมกลุ่มย่อยจากสมาชิกกลุ่มจำนวน 25 คนพบว่า ระบบบัญชีใหม่สามารถนำข้อมูลทางการเงินไปใช้กำหนดราคาขายได้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35 ความเชื่อมั่นการจ่ายเงินปันผลหรือการแบ่งผลกำไรให้กับสมาชิกอย่างเที่ยงธรรม คิดเป็นร้อยละ 31 การควบคุมสินค้าคงเหลือคิดเป็นร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 24 การวิเคราะห์เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่คุ้มค่าเพื่อก่อให้เกิดผลกำไรที่เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10 ทำให้วิสาหกิจชุมชนมี

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน สามารถลดความเสี่ยงจากผลขาดทุนที่เกิดจากต้นทุนจม และสรุปรายงานงบการเงินสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสมาชิก รวมถึง ควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นสามารถส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตยสู่ความยั่งยืน

การอภิปรายผล

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดทำบัญชีของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ไม่มีเอกสารทางการเงินที่ใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี สมุดบัญชีที่ใช้ในการบันทึกบัญชีรับ-จ่าย สมุดบัญชีคุมสินค้าคงเหลือ และการสรุปรายงานงบการเงิน รวมถึงขาดการควบคุมภายในที่ดีทางการเงิน ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นระหว่างกรรมการกลุ่มและสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vorayota, Chaisawaneeyakorn, Sangkampra and Kittiwutikrai (2018) ศึกษาเรื่องการพัฒนาระบบบัญชีในการบริหารเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ของกลุ่มเย็บผ้าฝ้ายพื้นเมืองบ้านนกไธ ตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ลักษณะการจัดทำบัญชีไม่มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ไม่มีการอ้างอิงเอกสาร ไม่มีหลักฐานการเบิกจ่ายเงิน ไม่มีการควบคุมปริมาณสินค้า

2) เสริมสร้างการพัฒนาระบบบัญชีสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสุขภาพบ้านลุ่มเตย ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการพัฒนาระบบบัญชีคณะผู้วิจัยได้ทำการออกแบบระบบบัญชีให้เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี สมุดบัญชี และสรุปรายงานงบการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hunnak, Fuengian and Monriwat (2019) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า การจัดทำบัญชีที่เข้าใจง่ายมีช่องกรอกข้อมูลที่ไม่ซับซ้อน โดยเริ่มจากการจัดเก็บข้อมูล เอกสารหลักฐาน และการบันทึกรายการได้แก่ สมุดเงินสดรับ-จ่าย บัญชีสินค้าคงเหลือ เป็นต้น และสอดคล้องกับทฤษฎี ของ (Songmueang, 2018) เรื่องขั้นตอนการออกแบบระบบบัญชี พบว่า การวิเคราะห์และออกแบบระบบบัญชื่อนำระบบบัญชีใหม่ไปใช้ปฏิบัติงานและติดตามผล รวมถึงรูปแบบเอกสารการบันทึกบัญชี ต่าง ๆ ทิศทางเดียวกับทฤษฎี Phadungsit (2019) เรื่อง ระบบต้นทุนงานสั่งทำ พบว่า มีบัตรต้นทุนงานสั่งทำซึ่งแสดงข้อมูล ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sudsomboon and Sumritsakun (2017) ศึกษาเรื่องผลกระทบของระบบบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพของการบริหารองค์กร กรณีศึกษากิจการขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย พบว่า ระบบบัญชีสมัยใหม่ถือเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถเปลี่ยนความได้เปรียบด้านแข่งขันระยะสั้น และเป็นความได้เปรียบการแข่งขันที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

การพัฒนาระบบบัญชีต้องเหมาะสมกับบริบทและรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใช้ในการกำหนดราคาขายของสินค้า การควบคุมสินค้าคงเหลือ และควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกสำหรับการจ่ายเงินปันผลที่ทำให้เกิดความเที่ยงธรรม เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยในครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความอ่อนไหวของผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อราคาวัตถุดิบ และราคาขายสินค้า รวมถึงศึกษาแนวทางการบริหารต้นทุนเพื่อลดต้นทุนในกระบวนการผลิตนำไปสู่การเพิ่มกำไรที่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Chanthonwanit, S. (2018). *Qualitative Research Methods*. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center. (in Thai)
- Community Development Department. (2017). *Strategic Plan of the Department of Community Development*. Retrieved 2020, July 5, from <https://www.cdd.go.th/related-links/%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%99/about-us/vision-mission-strategy>. (In Thai)
- Federation Of Accounting Professions, (2020). *presentation of financial statements*. Retrieved 2021, January 3, from https://acpro-std.tf.ac.or.th/uploads/files/TAS_1_revised_2563_present.pdf.
- Hunnak, C., Fuengian, S., & Montriwat, P. (2019). Guidelines for Developing The Accounting System of Community Enterprises Mahasawat Agriculture Housewife Group In Salaya, Phuttamonthon, Nakhon Pathom Province. *Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)*, 9(1), 85-97. (In Thai)
- Khatasombun, H. (2020). Community Potential Development to Create Sustainable Economic Foundations: Case Study of Noen Sala Subdistrict, Krok Phra District, Nakhon Sawan Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(2), 475-488. (In Thai)
- Phadungsit, M. (2019). *Cost Accounting*. Bangkok: Physic Center Press. (In Thai)
- Prasitratsin, S. (2012). *Research Methods in Social Sciences*. Bangkok: Samloda Limited Partnership. (in Thai)
- Songmueang, D. (2018). *Accounting System Design*. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center. (In Thai)

- Srijanpet, S. (2018). *Accounting for Planning and Control*. Bangkok: TPN Press. (In Thai)
- Sudsomboon, S., and Sunritsakun, C. (2017). The Influence of Modern Accounting System on Organization Management Efficiency: Case Study of SMEs in Thailand. *Journal of information Science*, 10(4), 142-154. (In Thai)
- Techayothin, W., Supatarakul, S., and Phadungsit, M. (2018). *Cost Management*. Bangkok: Phisic Center Press. (In Thai)
- Thongyoung. (2021). Community Enterprise Development. Retrieved 2021, April 18, from <https://siamrath.co.th/n/2342383>. (In Thai)
- Vorayota, S., Chaisawaneeyakorn, M., Sangkampra, W., & Kittiwutikrai, M. (2018). Development of Accounting System in Management to Enhance Competitiveness Of the Local Cotton Sewing Group, Ban Kok-ai Village, Khamcha-i Sub-district, Khamcha-i District, Mukdahan Province. *Nakhon Phanom University Journal*, 8(2), 81-89. (In Thai)